

JAARVERSLAG **HET
SCHEEP
VAART
museum**

2015

HET ZEEWAARTSE VERHAAL, EEN VERHAAL OVER REIZEN
NAAR HET ONBEKENDE, OVER ONTDEKKING EN INTERACTIE
MET UITEENLOPENDE NIEUWE CULTUREN, ONDERNEMER-
SCHAP, LEF EN DILEMMA'S DIE HIJERMEE GEPAARD GAAN.
WIJ VERTELLEN DIT VERHAAL!

INHOUD

Voorwoord	06
Profiel	08
Het Scheepvaartmuseum in 2015	12
Vooruitblik op 2016	29
Verslag Raad van Toezicht	30
Jaarrekening 2015	32

VOORWOORD

Voor u ligt het jaarverslag van Het Scheepvaartmuseum over het jaar 2015. Voor het museum een succesvol jaar waarin verschillende bijzondere samenwerkingen en tentoonstellingen zijn gelanceerd, mede dankzij een grote betrokkenheid van begunstigers, fondsen en sponsors.

Zo vond in het voorjaar de première van de Michiel de Ruyter film plaats in het museum en is op basis daarvan een speciale museumroute ontwikkeld. Daarna, in april opende de familietentoonstelling 'Het Leven aan Boord', waarna in de zomer de Walvisweken, SAIL en andere bijzondere activiteiten plaatsvonden in en om Het Scheepvaartmuseum. In het najaar is, na 8 jaar afwezigheid, de Koningssloep weer terug gekomen in een speciaal sloephuis aan de museumsteiger. Een heugelijke gebeurtenis dat met relaties en begunstigers is gevierd en waarvoor de (inter)nationale pers

belangstelling heeft getoond. Het museum blijft wat betreft bezoekerswaarderingen bijzonder hoog scoren met een gemiddeld rapportcijfer van een '8'. Publiekstrekkingen blijven het VOC Schip *Amsterdam* en de oost-vleugel met de onder andere de Atlasantentoonstelling. Sinds afgelopen jaar kan De Koningssloep daar aan worden toegevoegd.

Het museum trok het afgelopen jaar 302.155 bezoekers, waarmee we –naast het succes van de bijzondere samenwerkingen- ook te maken hebben met een stagnatie van bezoekersaantallen. Echter, Het Scheepvaartmuseum is wat betreft bezoekersaantallen in 2015 ook weer het grootste maritieme museum in Nederland en het vierde historische museum van ons land. De Michiel de Ruyter route is door zo'n 80.000 mensen bezocht. Met name de Koningssloep – die sinds 14 oktober weer te bezichtigen is – heeft 15% meer bezoekers getrokken

HET MUSEUM BLIJFT WAT BETREFT BEZOEKERS- WAARDERINGEN BIJZONDER HOOG SCOREN MET EEN GEMIDDELD RAPPORTCIJFER VAN EEN '8'.

ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Met een gemiddelde waardering van 8,3 een waardevolle aanvulling op het tentoonstellingsaanbod van het museum. Het Scheepvaartmuseum bleek in 2015 succesvol in het cultureel ondernemerschap. Het monumentale gebouw met de overkapte binnenplaats werd optimaal ingezet als evenementenlocatie op de zakelijke markt. Het verslagjaar kende een bewogen einde met het onverwachte vertrek van de algemeen directeur, en mijn onmiddellijke aantreden als gedelegeerd bestuurder en later als interim-directeur. Dankzij de inzet van alle medewerkers ligt Het Scheepvaartmuseum nu weer op koers.

Een sterke groei van buitenlandse toeristen in Amsterdam die het museum bezoeken en de impuls die uitgaat van samenwerkingen met andere musea en andere organisaties, zien wij als belangrijke kansen voor de toekomst.

Net als voorgaande jaren zullen we in onze programmering het 'Zeewaartse verhaal' gethematiseerd en breed uitdragen, zodat bij een zo breed mogelijk publiek de belangstelling voor en het inzicht in alle aspecten van de Nederlandse maritieme cultuur, geschiedenis en kunst, mede in internationaal verband, bevorderd wordt. De start van 2016 waarin Het Scheepvaartmuseum gastvergaderlocatie is voor de informele ministerraden in het kader van het voorzitterschap van Nederland van de Europese Unie, alsmede het 100-jarig bestaan van de Vereniging Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum, biedt perspectief.

Hans Gerson
*Algemeen directeur a.i.
Het Scheepvaartmuseum*

PROFIEL

De Stichting Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam, statutair gevestigd te Amsterdam is op 16 december 1994 opgericht. De stichting heeft ten doel: bij een zo breed mogelijk publiek de belangstelling voor en het inzicht in alle aspecten van de Nederlandse maritieme cultuur, geschiedenis en kunst, mede in internationaal verband, te bevorderen.

VISIE: HET ZEEWAARTSE VERHAAL

Het zeewaartse verhaal is een verhaal dat gaat over reizen naar het onbekende, over ontdekking en interactie met uiteenlopende nieuwe culturen, ondernemerschap en lef. Maar ook dilemma's die hiermee gepaard gaan, zijn onderdeel van dit verhaal. Het Scheepvaartmuseum vertelt dit zeewaartse verhaal. Dat doen we aan de hand van een maritieme topcollectie, via vernieuwende presentaties en prikkelende verhalen. Hiermee brengen we het verleden tot leven, bieden we inspiratie voor de toekomst en zetten we aan tot nadenken.

Het zeewaartse verhaal wordt inhoudelijk gedragen door vijf hoofdthema's:

- 1. Nederlanders en de wereld:** door scheepvaart kwamen Nederlanders in contact met volkeren, culturen en naties over de hele wereld;
- 2. Nederland als maritieme natie:** de impact van de maritieme sector op het dagelijks leven van Nederlanders en immigranten;
- 3. De zee als bron van inspiratie:** de verbeelding van de maritieme cultuur door kunstenaars;
- 4. De zee als nieuwe uitdaging:** de zee heeft voor de meeste Nederlanders een andere betekenis gekregen. Denk aan ecologie, maar ook de persoonlijke uitdaging die zeilers van nu aangaan met de natuur en met zichzelf;
- 5. Amsterdam als havenstad:** de betekenis van de maritieme cultuur voor Amsterdam.

Op basis van deze vijf thema's vindt collectievorming en onderzoek plaats en worden alle activiteiten van het museum voor het publiek ontwikkeld. Daardoor is er een sterke en herkenbare samenhang in alles wat het museum uitdraagt.

MISSIE

Het Scheepvaartmuseum wil een groot en breed publiek inspireren en verrijken met het zeewaartse verhaal.

COLLECTIE-PROFIEL

De collectie bestaat uit meer dan 400.000 collectiestukken en behoort tot de wereldtop van maritieme collecties, vergelijkbaar met onder andere het National Maritime Museum in Greenwich en het Centraal Marinemuseum in Sint-Petersburg.

Met name de collecties cartografie, navigatie, scheepsmodellen, schilderkunst en de wetenschappelijke bibliotheek vertegenwoordigen cultureel erfgoed van nationaal en internationaal belang. De mondiale gemeenschap ziet in onze collectie zijn eigen geschiedenis en wording weerspiegeld. De collectie vertelt het verhaal van 600 jaar handel, globalisering, migratie, oorlog en vrede, kolonialisme, slavenhandel, en daarnaast ook technologische vooruitgang, interactie tussen verschillende culturen en de reflectie van de maritieme identiteit van

Nederland in de kunst. Thema's die blijvend van belang zijn om te duiden, te bediscussiëren en te inspireren tot alle vormen van onderzoek.

De wetenschappelijke bibliotheek en de collectie trokken sinds de heropening jaarlijks gemiddeld ruim 4.200 externe (wetenschappelijke) onderzoekers uit binnen- en buitenland. Daarnaast worden per jaar circa 1.500 vragen beantwoord over objecten en de maritieme geschiedenis. Vanuit de Stichting Fellowships Scheepvaartmuseum stellen museum en *De Vereniging Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum* jaarlijks drie stipendia beschikbaar voor studenten en academici uit binnen- en buitenland: het Dr. Ernst Crone-fellowship, het Mr. Peter Rogaar-fellowship en het Prof. J.C.M. Warnsinck-fellowship. Het museum onderhoudt nauwe banden met de Vrije Universiteit van Amsterdam, de Universiteit van Amsterdam en de Universiteit Leiden en is onder andere lid van het Northern Seas Maritime Museums Network en het International Congress of Maritime Museums.

LOCATIE

Het Scheepvaartmuseum ligt midden in het centrum van Amsterdam, op een historische plek. Het 17de eeuwse Admiraliteitspakhuis en het gebied eromheen vormen de eeuwenoude *Admiraliteitsscheepswerf*. Die historische betekenis van de locatie biedt kansen het museum en de omgeving eromheen verder thematisch te ontwikkelen.

POSITIONERING

Het museum positioneert en presenteert zich aan de hand van de begrippen die het zeewaartse verhaal kenmerken: inspiratie, ontdekking en lef. Aspecten die de ontwikkeling van de maritieme geschiedenis van Nederland kenmerken.

Het museum onderscheidt zich van andere maritieme musea voor de bezoeker door het brede spectrum van onderwerpen en de langdurige historische periode die door de collectie worden vertegenwoordigd. Dat stelt ons als geen ander museum in staat tot reflectie op specifieke maatschappelijke ontwikkelingen en de duiding van het heden door het verleden toe te lichten. Het museum functioneert nationaal en

internationaal als het belangrijkste kenniscentrum voor de Nederlandse maritieme kunst- en cultuurschiedenis.

Ook de fysieke verschijningsvorm is onderscheidend voor bezoekers: het museum is ingrijpend vernieuwd, voorzien van een helder presentatieconcept en opvallende eigentijdse architectuur en visuele identiteit. De ligging aan het water en op deze bij uitstek maritieme plek in Amsterdam, versterken deze uitstraling. Daarnaast noteert het museum al jarenlang een hoge waardering van haar bezoekers, mede op basis van haar sterke gastgerichtheid.

BEZOEKERS-PROFIEL

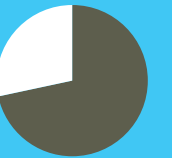
Bezoekersaantallen

De afgelopen 3 jaar zag Het Scheepvaartmuseum het bezoekersaantal afnemen tot 302.155 in 2015. Door de sterke vernieuwing van de musea aan het Museumplein en de toename van de vrijetijdseconomie, hebben bezoekers veel keuze. Daarnaast stellen zij hoge eisen aan deze vrijetijdsbesteding, mede door schaarste van tijd en behoefte aan unieke ervaringen.

Profiel doelgroepen

Het museum trekt 70% binnenlandse en 30% buitenlandse bezoekers. De Nederlandse bezoeker komt veelal uit Groot-Amsterdam en de Randstad. Binnen het totaal aantal bezoekers vormen de grootste groep bezoekers typische museumbezoekers. Dit zijn hoogopgeleide, frequente museumbezoekers, geïnteresseerd in geschiedenis en scheepvaart, zij bezoeken het museum veelal met partner. Naast interesse in geschiedenis en scheepvaart is een andere belangrijke bezoeker 'leuk voor kinderen'. Tot slot vormt het onderwijs een belangrijke doelgroep, te meer omdat het museum per jaar zo'n 11% scholieren en studenten uit binnen- en buitenland trekt.

Primaire doelgroepen voor het museum vormen daarmee: maritiem en/of historisch geïnteresseerden, gezinnen, buitenlandse toeristen en scholieren.

HET MUSEUM TREKT
70% BINNENLANDSE
EN **30% BUITENLANDSE**
BEZOEKERS.

302.155

BEZOEKERS IN 2015

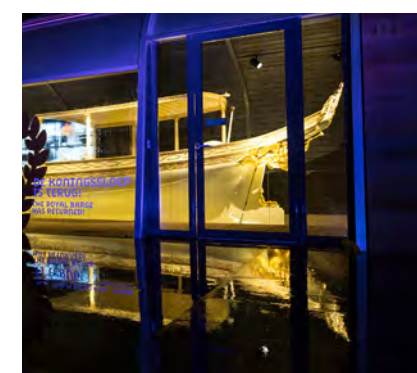
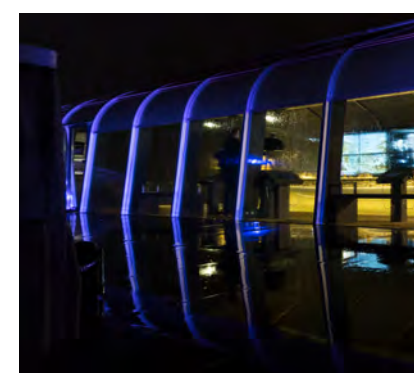
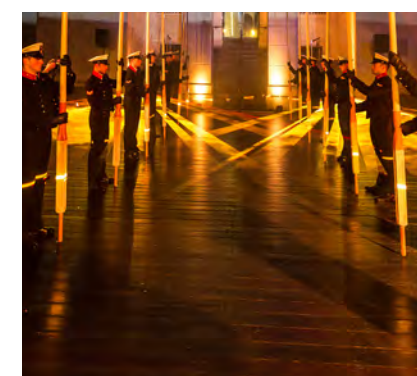
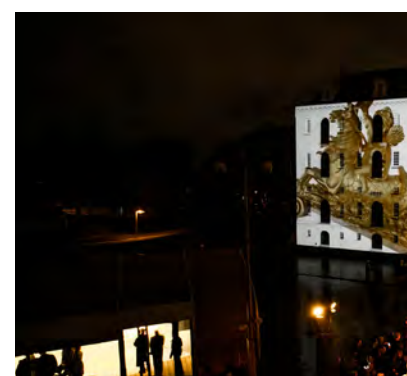
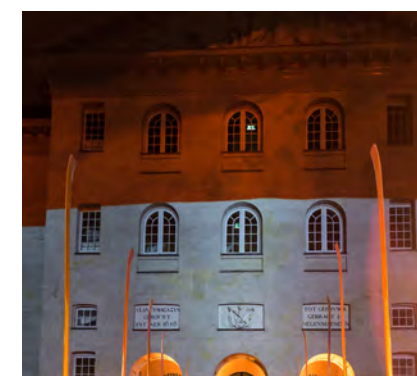
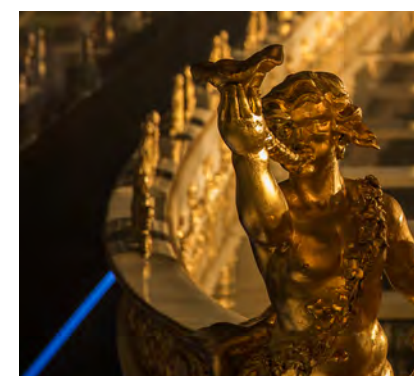
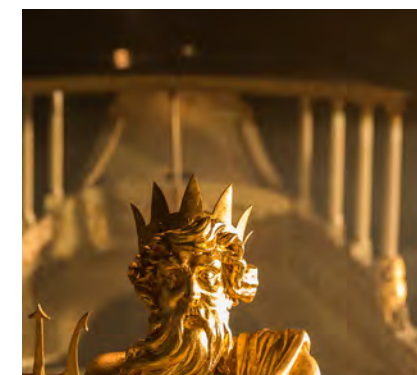
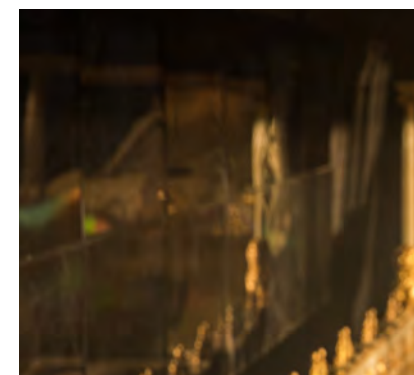
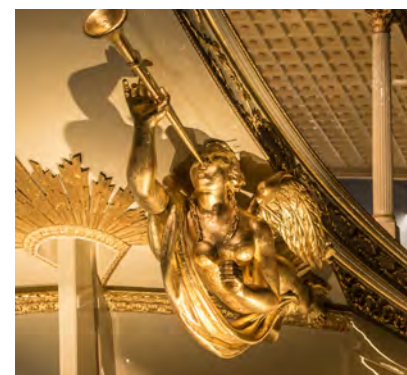
HET SCHEEP VAART MUSEUM IN 2015

ACTIVITEITEN EN PROGRAMMERING IN 2015

De Koningssloep

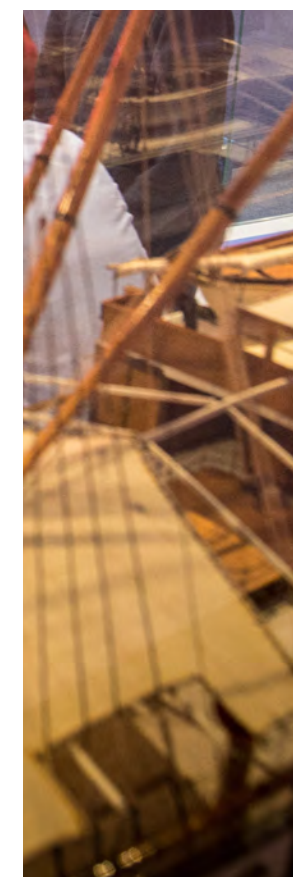
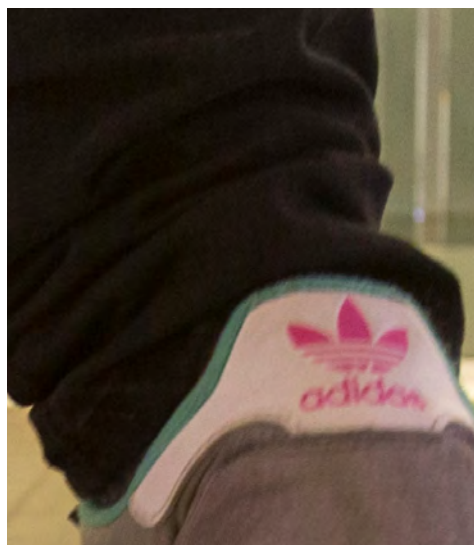
Het jaar 2015 stond voor de stichting Het Scheepvaartmuseum in het teken van de terugkeer van de Koningssloep naar het museum. De Koningssloep keerde halverwege oktober definitief terug

naar het museum onder grote publieke belangstelling. Het bijzondere vaartuig, alleen te bevaren door het staatshoofd en voort geroeid door een achttiental speciaal opgeleide Adelborsten van de Koninklijke Marine, ligt vaarklaar in het onder architectuur vormgegeven schiphuis. Na een afwezigheid van 8 jaar is de publieksliefeling daarmee weer in het museum te bezichtigen. Rond de terugkeer van de Koningssloep is het traditionele jaarboek uitgekomen en is een speciaal publieksprogramma, bestaande uit rondleidingen en lezingen, tot stand gekomen.

Michiel de Ruyter

Eind januari gaf Het Scheepvaartmuseum het startsein voor 'Held in zicht' waarmee extra aandacht werd besteed aan Nederlands bekendste zeeheld Michiel Adriaenszoon de Ruyter. Onderdeel van deze programmering vormde de wereldpremière van de speelfilm 'Michiel de Ruyter'. De activiteiten rondom 'Held in zicht' vertellen het levensverhaal en de successen van De Ruyter. Bezoekers komen op tal van plekken waar Michiel de Ruyter in de 17e eeuw ook kwam, volgen een De Ruyter-route door het museum, kunnen speciale activiteiten bijwonen en artikelen lezen over de legendarische admiraal. De 'Michiel de Ruyter' route langs historische plekken in de binnenstad is daar onderdeel van, net als de speciale tour in het museum. Met ruim 80.000 bezoekers een uiterst succesvol onderdeel van het museumaanbod.

Het Leven aan Boord

In april opende het museum de familietoonstelling 'Het Leven aan Boord'. De interactieve familietoonstelling is opgezet als een spannend, levensgroot bordspel voor jong en oud. Met een 'puts' (een scheepsterm voor een emmer) met daarin een tablet loop je langs "eilanden" met scheepsmodellen, kleding, souvenirs en navigatie-instrumenten. Er zijn modellen van een VOC-schip, een onderzeeër, een cruiseschip en zelfs een oceaanracer. Het spel is gemaakt voor een brede doelgroep. Families krijgen vragen van verschillende niveaus voorgeschoteld. Voor de kleuters is een kijkhoek ingericht waar zij kennis maken met twee nieuwe vriendjes: "Rinus de Rat" en "Bob van de Zee".

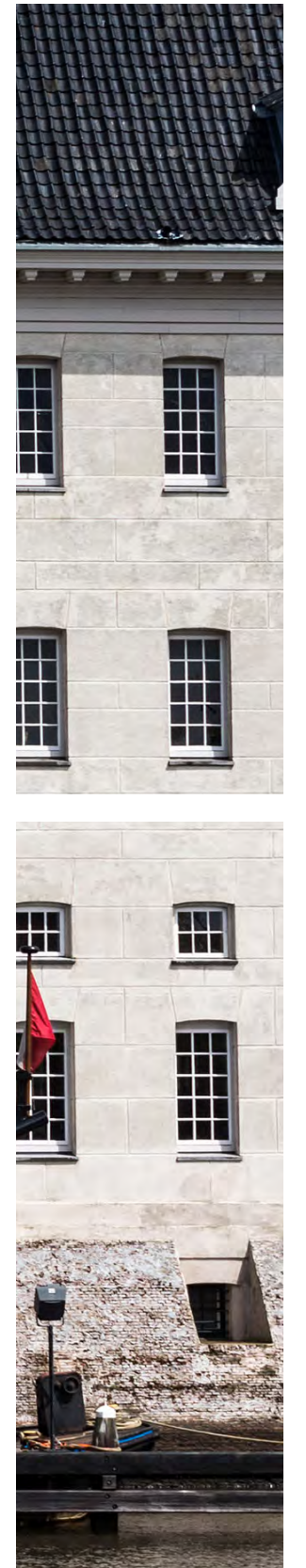
HET SCHEEPVAARTMUSEUM IN 2015

HET SCHEEPVAARTMUSEUM IN 2015

Statenjacht 'Utrecht' aan de steiger

Van 4 t/m 10 mei lag het Statenjacht *Utrecht* aangemeerd bij Het Scheepvaartmuseum. *Utrecht*, het schip uit de bioscoopfilm 'Michiel de Ruyter', is een reconstructie van een 18e-eeuws admiraliteitsjacht. Het ontwerp van het schip stamt uit 1746. Het waren de originele tekeningen die de basis hebben gelegd voor de bouw van het schip. Het schip is met traditionele methoden gebouwd in de periode van 1997 tot 2003.

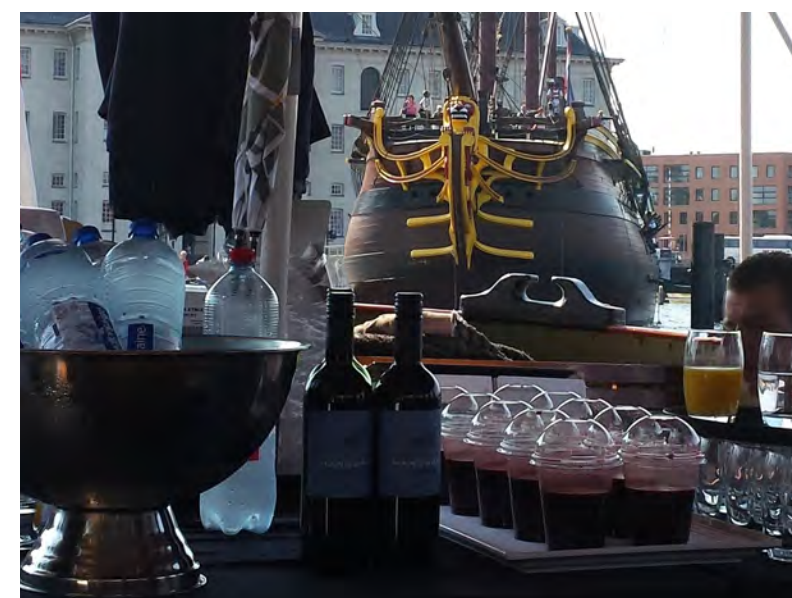
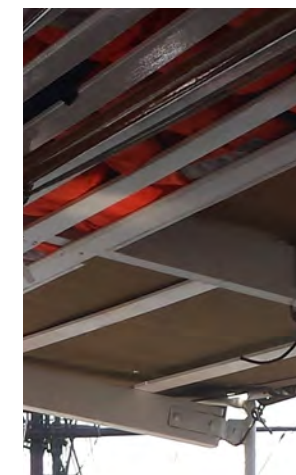
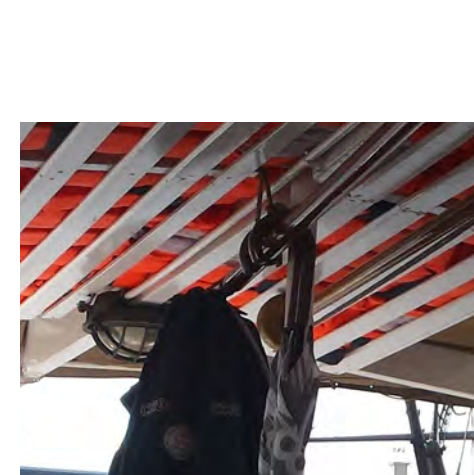
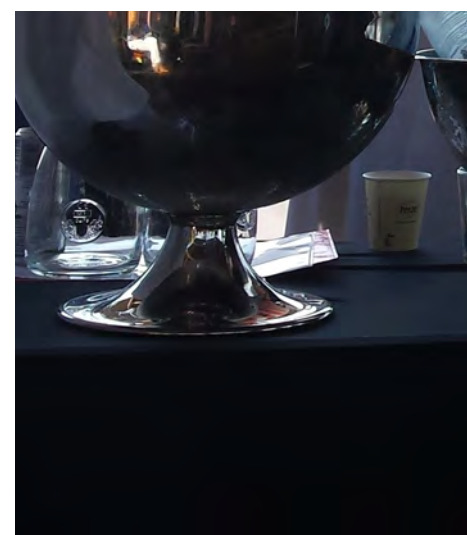
HET SCHEEPVAARTMUSEUM IN 2015

Walvisweken

Walvissen behoren tot de grootste dieren op aarde. Walvissen leven in het water, maar het zijn wel zoogdieren. Dat betekent dat zij net als mensen lucht nodig hebben om te ademen. Ook baren zij levende jongen. De walvis is een sterk bedreigde diersoort. In samenwerking met het Wereld Natuur Fonds en Museum 't Houten Huys uit walvisdorp De Rijp organiseerde Het Scheepvaartmuseum het afgelopen jaar voor de tweede keer de 'Walvisweken'. Centraal in deze weken staat het meer leren over deze diersoort en het belang van schone oceanen, de programmering sluit aan op kinderen, maar ook op ouders en grootouders. In de tentoonstelling: 'Het verhaal van de walvis' staat de relatie tussen mens en natuur centraal.

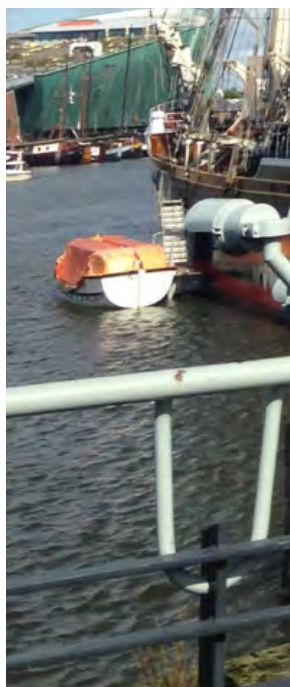

HET SCHEEPVAARTMUSEUM IN 2015

SAIL 2015

Tijdens Sail Amsterdam vormde Het Scheepvaartmuseum de locatie voor de zakelijke evenementen van SAIL. Hier vond het 'captains dinner' plaats en vonden er verschillende lezingen plaats in het kader van SAIL. Natuurlijk voer ook het stoomschip De Christiaan Brunings uit tijdens dit bijzondere evenement. Het museum ontving voor deze vaartochten speciale gasten van de Bank Giro Loterij, daarnaast werden begunstigers van Het Compagnie Fonds ontvangen. Tijdens SAIL bood het museum, in samenwerking met touroperator OAD, ook speciale vaartochten, een lunch en een tour door het museum aan. Dit event was zeer succesvol en trok honderden bezoekers.

Clipper Stad Amsterdam

Op zaterdag 5 en zondag 6 september ligt Clipper Stad Amsterdam afgemeerd bij Het Scheepvaartmuseum, waar het schip in 1998 en 1999 is afgewerkt. Clipper Stad Amsterdam, bekend van SAIL 2015 en in 1997-2000 gebouwd op initiatief van Randstad Holding en de Gemeente Amsterdam, is gemodelleerd naar het koopvaardijship De Amsterdam uit 1854. Het schip gaat terug op 19de-eeuwse bouwtekeningen en werd gebouwd op de Amsterdamse Oranjewerf door mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Een jaar na haar doop won zij al de prestigieuze Cutty Sark Tall Ships Race. In 2009 reisde de Stad Amsterdam voor de VPRO gedurende acht maanden in het spoor van de Beagle, het legendarische schip van Charles Darwin.

BEZOEKERS-ONTWIKKELING IN 2015

Het museum heeft het afgelopen jaar 302.155 bezoekers ontvangen. Bijna 100.000 jongeren hebben een bezoek gebracht aan het museum, waarvan ruim 35.000 jongeren via het onderwijs. De buitenlandse bezoeker is met 30% sterk vertegenwoordigd in het museum, een stijging van 3% ten opzichte van 2014. Deze toename past in de verdere toename van toeristen in Amsterdam, Het Scheepvaartmuseum realiseert hierbinnen nog een relatief laag aandeel toeristen. De marketingactiviteiten zijn al een aantal jaren gebaseerd op verschillende doelgroepen, gericht op zowel gezinnen, de traditionele maritieme liefhebber en de bezoeker die gericht is op belevening en ervaring. De publieksprogrammering is daar mede op afgestemd.

De publieke belangstelling voor het museum bleef met ruim 300.000 bezoekers aanzienlijk, doch wel licht onder de verwachting en de gemiddelde prestatieafspraken van 320.000 per jaar voor de periode 2013-2016. De oorzaak hiervan is gelegen in de toenemende concurrentie vanuit het Amsterdamse cultuuraanbod en de sterke concen-

tratie daarvan op het Museumplein. In combinatie met een kortere vakantie programmering vanwege SAIL en een mindere prestatie op joint promotions in de meivakantie, is het aantal bezoekers ten opzichte van 2014 enigszins gedaald.

Publieksactiviteiten in 2015

De publieksactiviteiten ondersteunen het tentoonstellingsaanbod met nog meer diepgang, achtergronden en context. Dit ontwikkelen we voor verschillende doelgroepen. De première van de Michiel de Ruyter film eind januari 2015 leidde tot een speciale route en tijdelijke presentatie over Nederlands grootse zeeheld, gecombineerd met familie- en verdiepingsprogrammering. Aan het einde van deze programmering in augustus, zijn er 30.000 Nederlandstalige routeboekjes en 10.000 Engelstalige uitgereikt aan bezoekers. Daarnaast zijn nog eens 1.000 plattegronden uitgereikt met een route vanuit het museum naar historische plekken ('hotspots') met verhalen rondom de zeeheld.

In april 2015 ging de semi-permanente familietentoonstelling Het Leven aan Boord open, compleet met een nieuw onderwijsprogramma voor alle niveaus van het Basisonderwijs dat met het nieuwe schooljaar van start ging. Verder werd er een aantal aanpassingen

in de tentoonstelling Haven 24/7 uitgevoerd. Zo is de maquette van de haven van aangepast.

In juli-augustus 2015 stonden de Walvisweken op het programma in samenwerking met het WNF en met de nieuwe partner Museum In 't Houten Huis uit de Rijp. Gezamenlijk werd een interessante publieksprogrammering neergezet die varieerde van familiecolleges tot een routeboekje en een kleurwedstrijd. Daarnaast werd de bestaande Walvis-tentoonstelling uitgebreid met nieuwe objecten en een 'photo-opportunity' in samenwerking met het WNF. Half augustus 2015 werd ter gelegenheid van SAIL 2015 een fototentoonstelling geopend met foto's van Clipper Stad Amsterdam in het Museumrestaurant Stalpaert.

In oktober 2015 keerde de Koningsloep terug naar het museum. De prachtige vergulde ornamenten werden gerestaureerd en de romp kreeg een grondige opknapbeurt. Ook hier omheen werd publieks- en verdiepingsprogrammering georganiseerd, zodat zelfs in de relatief rustige eindejaar periode een drietal basisscholen het museum bezochten.

AANTAL ACTIVITEITEN
VOOR **GEZINNEN:**

366

Voor leeftijd 3+	164
Voor leeftijd 6+	148
Feestdagen gebonden	4
Overige activiteiten	50

Bereik: Ruim 14.000AANTAL ACTIVITEITEN
VOOR **VOLWASSENEN:**

317

'Verhaal op zaal'	164
Instaprondleidingen	130
Overige activiteiten	23

Bereik: Ruim 11.000AANTAL ACTIVITEITEN
VOOR **JONG EN OUD:**

236

Vaartochten met stoomschip 'Christiaan Brunings'	15
---	----

Rondleidingen op Statenjacht 'De Utrecht'	90
--	----

Rondleidingen op Lemsteraak 'De Onrust'	115
--	-----

Rondleidingen op Clipper 'Stad Amsterdam'	26
--	----

Bereik: Bijna 3.000COMMERCIËLE
EVENEMENTEN VOOR
**BEDRIJVEN EN
PARTICULIEREN:**

400+

Bereik: Ruim 5.000

HET SCHEEPVAARTMUSEUM IN 2015

Schoolactiviteiten
in 2015

De omvang van de onderwijs/schoolgebonden educatie groep bleef afgelopen jaar op hetzelfde niveau als in 2014, te weten 10.921 leerlingen uit het basis-onderwijs en 15.383 leerlingen van het voortgezet onderwijs. In totaal bezochten daarmee 26.304 leerlingen het museum in schoolverband, iets onder het doel van 29.000 leerlingen. Alle leerlingen namen deel aan een educatief programma of rondleiding begeleidt door een museumdocent. Met nieuw aanbod voor het basisonderwijs is het aantal leerlingen tussen 2014 en 2015 gegroeid van 9.081 naar 10.921 toegenomen.

Participatie activiteiten in 2015

Naast de schoolgebonden activiteiten biedt het museum ook niet-schoolgebonden educatie aan, dit worden 'participatie-activiteiten' genoemd. Afgelopen jaar realiseerde het museum 366 activiteiten voor gezinnen, waarvan 164 activiteiten voor de leeftijd 3+ en nog eens 148 activiteiten voor de leeftijd 6+, in totaal 312 activiteiten. Ook werden feestdagen gebonden activiteiten aangeboden en nog eens 50 andere familie-activiteiten. Hiermee zijn ruim 14.000 mensen bereikt.

Naast deze gezinsactiviteiten zijn ook verschillende activiteiten voor volwassenen aangeboden. Het betreft in totaal 317 gerealiseerde activiteiten waarvan 164 keer 'verhaal op zaal', 130 instaprondleidingen, en nog eens 23 overige activiteiten. In totaal zijn hiermee ruim 11.000 bezoekers bereikt.

Vervolgens zijn nog eens 236 activiteiten gerealiseerd voor jong en oud, het betreft 15 vaartochten met stoomschip 'Christiaan Brunings', 90 rondleidingen op Statenjacht 'De Utrecht', 105 rondleidingen op Lemsteraak 'De Onrust' en 26 rondleidingen op Clipper 'Stad Amsterdam'. Hiermee zijn bijna 3.000 personen bereikt.

Tot slot is bij commerciële evenementen voor bedrijven particulieren ruim 400 rondleidingen verzorgd waarmee ruim 5.000 personen zijn bereikt.

HET MUSEUM ONTVING
IN 2015 € 9,6 MILJOEN
SUBSIDIE EN GENEREERDE
€ 4,9 MILJOEN EIGEN
INKOMSTEN.FINANCIËLE
POSITIE IN 2015

De financiële positie van Het Scheepvaartmuseum is op dit moment toereikend. Er is een kleine algemene reserve, die licht is gestegen in 2015 en er is tot op heden voldoende gereserveerd voor de huisvesting. Omdat de algemene reserve klein is (€163.000), zal er steeds nauw gekeken worden of de exploitatie nog sluitend is en zo nodig actie worden ondernomen. Van het resultaat van €1.057.000 over 2015 wordt allereerst €677.000 toegevoegd aan de vervangingsreserve voor bedrijfsinstallaties, zoals afgesproken met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Een deel van het resterende resultaat zal worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve van de Bank Giro Loterij (€223.000) en zal bestemd worden voor projecten in 2016. Het resultaat dat overblijft wordt gedoteerd aan het bestemmingsfonds ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, volgens de richtlijnen van het Handboek Cultuursubsidies instellingen 2013-2016 en aan de algemene reserve.

De bestemmingsfondsen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zijn geoormerkt. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bepaalt na 2016 hoe deze gelden besteed gaan worden.

Gezien de lage algemene reserve is het voorstel van het museum dit bestemmingsfonds na afloop van de cultuurplanperiode 2013 - 2016 toe te voegen aan de algemene reserve. De omvang van het vermogen blijft achter in relatie tot de omvang en activiteiten van het museum. Het museum gaat in 2016 onderzoek doen naar het gewenste weerstandsvermogen. De vervangingsreserve voor bedrijfsinstallaties is tevens geoormerkt en kan uitsluitend worden aangewend voor vervanging en van bedrijfsinstallaties.

Met een liquiditeitsratio van 3,58% kan het museum op tijd aan alle kortlopende verplichtingen voldoen. Met betrekking tot de ogenschijnlijk lage solvabiliteit (28%) wordt er op gewezen dat de investeringsbijdrage geen feitelijke schuld is. De investeringsbijdrage is ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslast van de renovatie in 2011 (zie toelichting in de jaarrekening). De investeringsbijdragen worden volledig gebruikt voor de dekking van de afschrijvingslasten van de renovatie.

Het museum ontving in 2015 € 9,6 miljoen. subsidie en genereerde

€ 4,9 miljoen eigen inkomsten. Het percentage eigen inkomsten wordt berekend op 51,2% conform de berekening in het handboek ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (eigen inkomsten gedeeld door subsidie); dit is ruim boven de gestelde norm van 21,5% per einde cultuur periode.

Het startpunt voor een ondernemend museum is voor Het Scheepvaartmuseum een solide financiële positie en een sluitende jaarexploitatie. Projecten en vernieuwingen worden uitgevoerd mits hier dekking voor aanwezig is in de vorm van sponsors en fondsen en dergelijke. Hiervoor worden aparte projectbegrotingen opgesteld die in fases uitgevoerd kunnen worden waardoor het risico altijd is te overzien.

Het verdienmodel van het museum is gebaseerd op een gezonde basisbegroting waarin de kosten van het personeel zijn opgenomen. De projecten worden gefinancierd met behulp van een mix van eigen inkomsten, waarvan een groot aantal langdurige relaties met sponsors, fondsen en de Bank Giro Loterij. De Bank Giro Loterij heeft

voor de komende 5 jaar een basis-bedrag van €400.000 per jaar plus een speciale projectsubsidie van €760.000 toegezegd. Onderdeel van de eigen inkomsten strategie voor de toekomst zijn ook eventuele bijdragen voor tentoonstellingen of projecten van Het Compagnie Fonds, Het Scheepvaartmuseum Enterprise en de Vereniging NHSM.

RISICO-BEHEERSING

Risicomanagement is integraal onderdeel van het gevoerde beleid en ligt formeel vast verdeeld in de onderdelen: strategie, operationeel, financieel, financiële verslaggeving en wet- en regelgeving. De directie is goed op de hoogte van de belangrijkste risico's en onzekerheden binnen de branche en is van mening dat de interne risicomanagement- en controlesystemen waarmee de organisatie-brede risico's worden beheerst in 2015, adequaat hebben gewerkt. Operationele en financiële risico's (prijs-, liquiditeits-, koers- en renterisico's) zijn vastgelegd in de managementinformatie en worden periodiek geanalyseerd. De bewaking van de financiële positie en het bijstellen op basis van de financiële risico's vindt periodiek plaats. Per kwartaal wordt er een herijkte jaarresultaatprognose opgesteld.

De grootste risico's die de organisatie loopt zijn:

- Toekennen van subsidie in de nieuwe cultuurperiode 2017-2020
- Tegenvallende bezoekersaantallen en/of teruglopende omzet
- Het beheer en onderhoud van de huisvesting dat per 1 januari 2017 naar Het Scheepvaartmuseum zal overgaan in het kader van de nieuwe erfgoedwet.
- De bekostiging van het museum zal vanaf 1 januari 2017 veranderen in het kader van de nieuwe erfgoedwet

Deze risico's worden erkend en gemonitord. In de begroting van 2016 is een bezoekersaantal van € 293.000 opgenomen, dat met de programmering voor 2016 realistisch is. Hierbij is rekening gehouden met de impact van 6 weken sluiting in verband met de voorzittersconferenties in het kader van het Nederlands voorzitterschap van de EU. Overigens wordt het museum

in financiële zin gecompenseerd voor deze sluiting. Indien mocht blijken dat de bezoekersaantallen tegenvallen, zal er direct worden bijgestuurd.

In 2016 zal de overgang naar de nieuwe erfgoedwet een belangrijk aandachtspunt zijn. In 2016 zal de definitieve subsidie in het kader van de erfgoedwet worden bepaald, alsmede de subsidiering van het nieuwe cultuurplan 2017-2020. Om voor subsidie in aanmerking te komen moet het museum voldoen aan een eigen inkomstennorm van 21,5%, met een eigen inkomsten percentage van ruim 50% voldoet het museum hieraan.

GELIEERDE INSTELLINGEN

Het Scheepvaartmuseum Enterprise (HSME)

Het Scheepvaartmuseum heeft de zakelijke exploitatie ondergebracht in de Stichting Het Scheepvaartmuseum Enterprise. Die stichting verzorgt voor eigen rekening en risico diverse commerciële activiteiten voor het museum. Enterprise levert ook diensten aan het museum, vooral publieksoptocht en de organisatie van relatieontvangsten en (publieks)evenementen.

Het Compagnie Fonds

De in 2008 opgerichte stichting Het Compagnie Fonds (HCF) is een ondersteuningsfonds voor – aanvankelijk de vernieuwing van – Het Scheepvaartmuseum. De stichting heeft een van het museum onafhankelijk bestuur. Het Compagnie Fonds werft gelden onder particulieren. De gelden komen volledig ten goede aan het museum voor zichtbare projecten die de bezoeker ten goede komen. Het Compagnie Fonds heeft voor 2015 een garantie bijdrage toegezegd om de tentoonstelling Leven aan Boord mogelijk te maken. Door deze garantiestelling was het museum in staat te starten met het project Leven aan Boord.

COLLECTIE-ONTWIKKELING IN 2015

Registratiegraad

In 2015 is er gestart met het Plan van Aanpak Registratie Achterstanden. Dit Plan van Aanpak is opgesteld naar aanleiding van de aanbevelingen van de inspecties van de Audit Commissie Collectiebeheer van de Vereniging Nederlands Historisch Scheepvaart Museum en de Erfgoedinspectie in 2014.

Het Plan van Aanpak voorziet erin dat de genoemde aandachtspunten binnen 5 jaar worden opgelost. Inhoudelijke achtergrond met betrekking tot de opbouw en herkomst van de collectie is cruciaal om de collectieregistratie te doorgronden. Om die reden werken de collectiebeheerders en conservatoren nauw samen om slagvaardig de registratie te verbeteren. Het eerste project dat is gestart omvat de verbetering van de registratie van de omvangrijke deelcollectie technische tekeningen. Doel van dit project is om elke technische tekening te voorzien van de juridische status, fysieke nummering en standplaatsregistratie te verbeteren. Door een samenloop van omstandigheden is er vertraging opgelopen. De verwachting is dat halverwege 2016 dit project is afgerond.

HET COMPAGNIE FONDS WERFT GELDEN ONDER PARTICULIEREN DIE VOLLEDIG TEN GOEDE KOMEN AAN HET MUSEUM VOOR ZICHTBARE PROJECTEN DIE DE BEZOEKER TEN GOEDE KOMEN.

HET SCHEEPVAARTMUSEUM IN 2015

Er is tevens gestart om de veelal in bulk-geregistreerde collectie negatieven onder handen te nemen. De komende 5 jaar zal systematisch per deelcollectie de registratie (standplaatsregistratie en juridische status) en opberging verbeterd worden. Alle nieuwe aanwinsten van 2015 zijn geregistreerd via de basisregistratie in Adlib en gedigitaliseerd. (exclusief bibliotheek aanwinsten) De prestatie-eis met betrekking tot 95% wordt ruimschoots gehaald.

Kwaliteitszorg

Er is gestart met het actualiseren van het Handboek Collectiebeheer. De internationale standaard op het gebied van collectiemanagement, SPECTRUM, wordt gebruikt om de administratieve organisatie te verbeteren. Met behulp van stroomdiagrammen worden procedures beschreven en vastgelegd. Er zijn een 8-tal kern-procedures vastgesteld welke met prioriteit worden geactualiseerd. Middels vastgestelde controlemomenten in deze procedures zal de Audit Commissie Collectiebeheer in de komende jaren kunnen vaststellen of procedures worden gevolgd en/of betere naleving dienen te krijgen. Er wordt verwacht dat in april 2016 deze 8 procedures zijn vernieuwd en geïmplementeerd zijn.

Publicaties in 2015

Joost C.A. Schokkenbroek

Co-operation in Times of War? Basque Expertise and Dutch Entrepreneurship in Arctic Whaling, 1612-1642, in: *Arte Nuevo. Revista de estudios áureos*, 1, 2014, 85-95

Joost C.A. Schokkenbroek

Voorbij de oude wereld. Nieuwe beroepen op koopvaardij-schepen, 1850-1950, in: Anita van Dissel, Maurits Ebben and Karwan Fatah-Black (eds.), *Reizen door het maritiem verleden van Nederland* (Zutphen 2015), 59-77 [met Karel Davids]

Sarah Bosmans

[met *Joost Schokkenbroek & Richard Gorski*] (red.)

Mobility in a Maritime World. Working Around, Across and Beyond the North Sea. Special issue of *The International Journal of Maritime History*, vol. 27, no. 4 (November 2015)

Keijzer, S.C.

Filz
Zeemagazijn (2015)

Keijzer, S.C.

Kerstfeest op een traanfabriek
Zeemagazijn, (2015)

Diederick Wildeman

Petrus Plancius en de globe, in: Jan Parmentier ed *De wereld gespiegeld: wereldkaarten van de middeleeuwen tot nu*. Antwerpen: Bai MAS Books. 2015. 86-89.

Spits, E. (red.) S. Bosmans, Sara Keijzer,

De Koningssloep (2015)

Collectieplan

Eind 2016 moet het museum beschikken over een geactualiseerd collectieplan. In 2015 is er een begin gemaakt om de inhoud van het huidige collectieplan (collectiestrategie daterend uit 2009) met alle betrokkenen (conservatoren, collectiebeheer en bibliotheek) te bespreken en te inventariseren waar aanvullingen en wijzigingen nodig zijn. Met het geactualiseerde collectie plan is het museum in 2016 gereed voor de nieuwe cultuur periode.

ORGANISATIE

Veiligheidsplan

Het Scheepvaartmuseum heeft een integraal veiligheidsplan. Het beleid is uitgewerkt in organisatorische, bouwkundige en elektrotechnische maatregelen die zorgen dat onveilige situaties tot het minimum worden beperkt. Het integrale veiligheidsplan draagt er tevens toe bij dat Het Scheepvaartmuseum zijn kernactiviteiten permanent kan uitvoeren. Een calamiteitenplan is onderdeel van het veiligheidsplan.

Cultural Governance

Het Scheepvaartmuseum onderschrijft en voldoet aan de 9 principes van de Governance Code Cultuur. Het museum wordt bestuurd volgens het Raad van Toezicht-model. De directie is verantwoordelijk voor de dagelijkse sturing, de Raad houdt toezicht hierop en heeft daarbij een stimulerende en adviserende rol. In 2015 is het besturingsmodel opnieuw beoordeeld en is naar aanleiding hiervan een aantal commissies opgericht in de Raad van Toezicht die een specifiek aandachtsgebied hebben.

Tevens wordt er elk jaar een tweedaagse sessie georganiseerd door de Raad van Toezicht waarin de lange termijnontwikkelingen voor het museum worden besproken. Het museum opereert vanuit een missie en een strategie en neemt

de relevante wet- en regelgeving in acht. De risico's die de organisatie loopt worden periodiek geëvalueerd en gepubliceerd in dit verslag en interne verslagen. De nevenfuncties van de algemeen directeur en de leden van de Raad van Toezicht zijn opgenomen in de bijlage.

Samenstelling Raad van Toezicht

	Benoeming	Herbenoeming	Aftreden
Voorzitter			
Drs. S. Kranendijk	2011		2015
Leden			
M. Borsboom VADM	2013	2017	2021
Mw mr. T.L. Nagel	2011	2015	2019
Mw ir. M.Tiemstra	2010	2014	2018
Ir. A.J.M. Valk CBE	2014	2018	2022
Drs. J.H. Gerson	2014		2016

In de samenstelling van de Raad van Toezicht heeft één wijziging plaats gevonden, voorzitter de heer Kranendijk heeft er voor gekozen geen tweede termijn te ambiëren, en heeft de Raad in november 2015 verlaten. Het voorzitterschap van de Raad van Toezicht is tot 1 april 2016 waargenomen door mevrouw Tiemstra, per 1 april 2016 is de heer Mr. Wopke Hoekstra benoemd tot voorzitter van de Raad van Toezicht. De heer Gerson heeft de Raad per 1 februari 2016 verlaten in verband met het tijdelijk waarnemen van de functie van algemeen directeur tot 1 juli 2016.

Samenstelling Directie

Algemeen directeur ad interim: drs. J.H. Gerson (tot 1 juli 2016)
Directeur Collecties: drs. H.J.A. Dessens
De verdiensten van de directie en andere functionarissen van Het Scheepvaartmuseum voldoet aan de voorschriften van de Wet Normering Topinkomens. Begin mei 2016 heeft de Raad van Toezicht besloten de heer Michael Huijser per 1 juli 2016 te benoemen tot algemeen directeur van Het Scheepvaartmuseum.

Organisatiestructuur

De interne organisatiestructuur en het personeelsbestand is afgestemd op de omvang van de activiteiten van het museum. Voor 2016 is het museum op zoek naar een nieuwe directeur. Deze functie wordt tijdelijk waargenomen door Hans Gerson.

VOORUITBLIK OP 2016

De programmering voor 2016 is er vooral op gericht het herhaalbezoek van binnenlandse bezoekers verder te laten groeien. Tevens is het sterker aantrekken van buitenlandse bezoekers, een groeimarkt in Amsterdam, een belangrijk speerpunt. Daarnaast wil het museum ook nieuw publiek trekken en haar reputatie als maritiem historisch museum verder verstevigen.

De samenwerking met kunstenaar van het jaar Daan Roosegaarde, die 24 maritieme schilderijen uit ons depot selecteerde voor zijn tentoonstelling ‘Horizon’, onderdeel van het De Wereld Draait Door Pop-Up museum, is daar een belangrijke eerste stap in. Deze tentoonstelling loopt tot en met mei 2016. Het biedt tevens een aantrekkelijk, vernieuwend alternatief voor onze bezoekers in de weken dat Het Scheepvaartmuseum vanwege de EU-vergaderingen niet toegankelijk is. Deze samenwerking bouwt bovendien aan de reputatie van het museum waar het gaat om ‘ontdekking’ en ‘lef’, beide cruciale aspecten van het zeewaartse

verhaal. Tot half maart hebben al meer dan 22.000 bezoekers de tentoonstelling bezocht.

In juni start het museum met een fototentoonstelling over de ‘zeemens’, waarin vier aanstormende fotografietalenten op uiteenlopende wijzen hun visie geven op de bijzondere relatie tussen mens en zee. Onderliggend thema is daarbij beeldvorming en stereotypering. Van zeeheld tot piraat, tot het decor van een marineschip, verschillende aspecten komen aan bod. Deze tentoonstelling wordt in samenwerking met samenwerkingspartners ontwikkeld met als doel een interessante invalshoek te bieden, nieuw publiek te interesseren en de grenzen van het museum opnieuw te verleggen.

Tijdens de EU-vergaderingen, in totaal drie korte periodes tot en met begin juni 2016 biedt het museum haar bezoekers een aantal alternatieven: het hierboven genoemde DWDD pop-up museum waar ze met korting naartoe kunnen, een voucherboekje met interessante

aanbiedingen op het cultureel aanbod in de Plantagebuurt. Daarnaast worden de bezoekers opgevangen in Het Scheepvaartmuseum XXS, een klein bezoekerscentrum pal voor de deur waarin de relatie tussen scheepvaart met Europa en de Gouden Eeuw wordt belicht. Tijdens de eerste sluitingsperiode in januari werden hier al ruim 1.500 bezoekers verwelkomt.

In het najaar van 2016 opent het museum, in het teken van het 100-jarige bestaan van de Vereniging Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum en dus het 100-jarige bestaan van de collectie, een grote najaars-tentoonstelling waarin een overzicht van bijzondere objecten van de collectie worden getoond. Centraal in dit concept staat het motief om te verzamelen. Met deze verschillende initiatieven ontstaat een nieuw perspectief voor het museum. Perspectief om het zeewaartse verhaal opnieuw aan te halen en te actualiseren, zodat nieuwe inhoud voor trouwe bezoekers ontstaat.

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

Frequentie en agenda-onderwerpen

De Raad van Toezicht kwam in 2015 zeven maal bijeen in reguliere vergaderingen. Daarnaast werd begin 2015 de zelfevaluatie afgerond, die onder externe begeleiding in 2014 was gestart.

In september 2015 heeft de Raad van Toezicht zich tijdens een tweedaagse bijeenkomst samen gebogen over een aantal governance aspecten, samen met de directeur en met externe begeleiding. Tijdens deze bijeenkomst werd besloten tot het instellen van twee subcommissies, naast de al langer bestaande auditcommissie. Gezien de uitdagingen waar het museum voor staat werd het wenselijk geacht extra aandacht te besteden aan de strategie en aan de relaties met de externe stakeholders.

Naast de gebruikelijke financiële rapportages, zoals vaststelling jaarrekening 2014, begroting 2016 en tussentijds bespreken van de prognoses, kwamen in het verslagjaar nog de volgende onderwerpen aan de orde: stand van zaken met betrekking tot de nieuwe erfgoedwet, en de betekenis hiervan voor het museum met name op het vlak van zorg voor de huisvesting, de betrokkenheid van het museum bij de activiteiten rond SAIL 2015 in augustus, de voorbereiding voor het gastheerschap van de EU-ministersconferenties in de eerste helft van 2016, de komst van de gerestaureerde Koningssloep, het tentoonstellingsprogramma en in het bijzonder de pop up tentoonstelling in begin 2016. Tevens bracht de Raad van Toezicht een werkbezoek aan het depot.

Samenstelling

Met het oog op het vertrek van de toenmalige voorzitter van de Raad van Toezicht, die in voorjaar 2015 had aangekondigd na november 2015 geen tweede termijn te ambiëren, is Margriet Tiemstra benoemd tot waarnemend voorzitter. Tevens werd tijdens de tweedaagse het profiel voor de nieuwe voorzitter van de Raad van Toezicht vastgesteld, en werden afspraken over de werving gemaakt met behulp van een extern bureau.

Aan het eind van 2015 bleek dat de Raad van Toezicht en de algemeen directeur Pauline Krikke geen overeenstemming konden bereiken over de aard van de uitdagingen waar het museum voor staat en het beleid dat daarop zou aansluiten.

Mevrouw Krikke heeft haar taken per eind december neergelegd. In de toen ontstane situatie heeft de heer Hans Gerson per direct als gedelegeerd bestuurder de taken van algemeen directeur waargenomen. Per 1 februari 2016 werd hij benoemd tot interim-directeur, en trad hij uit de Raad van Toezicht. Inmiddels is de vacature van voorzitter Raad van Toezicht ingevuld en is Michael Huijser per 1 juli aanstaande benoemd tot algemeen directeur.

De Raad van Toezicht dankt de heer Stef Kranendijk voor zijn grote betrokkenheid bij het museum tijdens zijn voorzitterschap. Daarnaast dankt de Raad van Toezicht Pauline Krikke voor de inbreng en energie die zij aan het museum heeft gegeven.

Tot slot: Het Scheepvaartmuseum kende het afgelopen jaar vele uitdagende en bijzondere momenten. De Raad van Toezicht dankt alle medewerkers en vrijwilligers van het museum zeer hartelijk voor alle toewijding en inzet in het afgelopen jaar.

Mr. Wopke Hoeksta
Voorzitter Raad van Toezicht
(vanaf 1 april 2016)

Ir. Margriet Tiemstra
Waarnemend voorzitter
Raad van Toezicht
(tot 1 april 2016)

JAAR REKENING 2015

BALANS PER 31 DECEMBER 2015

	EUR	EUR
ACTIEF	31 december 2015	31 december 2014
Vaste activa		
Materiële vaste activa	8.630.562	9.625.439
Financiële vaste activa	480.000	560.000
	9.110.562	10.185.439
Vlottende activa		
Vorraden	23.951	10.970
Vorderingen:		
• Debiteuren	414.310	617.724
• Vooruitbetaalde kosten	54.401	44.318
• Omzetbelasting	191.466	95.039
• Overige vorderingen	310.295	386.389
Liquide middelen	4.028.473	3.922.005
	5.022.896	5.076.445
	14.133.458	15.261.884

PASSIEF	31 december 2015	31 december 2014
Eigen vermogen		
Algemene reserve	163.408	119.709
Vervangingsreserve bedrijfsinstallaties	3.201.069	2.523.825
Bestemmingsfonds OCW	96.917	25.388
Bestemmingsfonds huisvesting OCW	83.216	41.608
Bestemmingsfonds BankGiroLoterij	356.163	133.228
Totaal Eigen vermogen	3.900.773	2.843.758
Voorzieningen	723.589	61.066
Langlopende schulden		
Investeringsbijdragen	8.111.327	9.111.337
	8.111.327	9.111.337
Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	333.425	1.400.911
Vooruit ontvangen bedragen	25.201	1.094.624
Belastingen en premies sociale verzekeringen	127.050	124.687
Overige schulden	912.093	625.501
	1.397.769	3.245.723
	14.133.458	15.261.884

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING OVER 2015

	EUR 2015	EUR Begroting 2015	EUR 2014
Directe opbrengsten:			
• Publieksinkomsten	2.595.737	2.214.500	2.578.737
• Sponsorinkomsten	199.000	394.000	169.500
• Overige inkomsten	5.023	0	52.404
Indirecte opbrengsten	446.010	491.000	516.598
Totale opbrengsten (A1)	3.245.770	3.099.500	3.317.239
Structurele subsidie OCW Cultuur Nota:			
• Onderdeel huren	6.073.143	6.041.125	6.041.125
• Onderdeel exploitatiebijdrage	3.547.959	3.543.819	3.543.819
Structurele subsidie provincie	0	0	0
Structurele subsidie gemeente	0	0	0
Overige (niet structurele) subsidies/bijdragen:	0	0	0
Bijdragen uit publieke middelen	954.624	926.911	1.012.309
Bijdragen uit private middelen:			
• Waarvan particulieren incl. vrienden	514.796	596.124	401.589
• Waarvan bedrijven	191.954	151.953	131.964
• Waarvan private fondsen	441.148	449.392	456.506
• Waarvan goede doelenloterijen	529.531	1.159.998	569.736
Totaal subsidies/bijdragen (A2)	12.253.154	12.869.322	12.157.048
Totale baten (A = A1 + A2)	15.498.924	15.968.822	15.474.287
Salarislasten	4.330.999	4.229.060	4.639.079
Afschrijvingen	1.928.059	1.913.082	1.880.340
Huur	5.078.877	5.316.159	5.025.056
Aankopen	56.669	50.000	23.662
Overige lasten	3.098.034	4.317.925	3.185.090
Totale lasten (B)	14.492.638	15.826.226	14.753.227
Saldo uit gewone bedrijfsvoering (A - B)	1.006.286	142.596	721.060
Saldo rentebaten/-lasten	50.729	45.000	74.628
Saldo overige buitengewone baten/lasten	0	0	0
Mutatie aankoopfonds	0	0	0
Resultaat voor bestemming	1.057.015	187.596	795.688
Bestemming resultaat			
Mutatie vervangingsreserve bedrijfsinstallaties	677.244	360.000	585.214
Mutatie bestemmingsfonds OCW 2013 - 2016	71.529	0	22.075
Mutatie bestemmingsfonds huisvesting OCW	41.608	0	41.608
Mutatie bestemmingsfonds BankGiroLoterij	222.935	-132.404	133.228
Mutatie Algemene reserve	43.699	-40.000	13.563

